

МОВЛЕННЕВІ ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ДИСКРЕДИТАЦІЇ В АНГЛОМОВНОМУ ДИПЛОМАТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Присвячено дослідженню стратегії дискредитації – лінгвопрагматичної характеристики сучасного англомовного дипломатичного дискурсу – та мовленнєвим тактикам, що сприяють її реалізації в дискурсі дипломатів США. Проаналізовано 97 текстів промов щодо конфлікту на Сході України за період із 2013 по 2015 рр., що належать сучасним англомовним дипломатам, зокрема: Деніелу Байєру, Вікторії Нуланд, Саманті Пауер і Джеффрі Пайєтту. Загальний обсяг досліджених текстів становить понад 110 000 слів, які стосуються військового конфлікту на Сході України. Встановлено, що найпоширенішими тактиками реалізації стратегії дискредитації в англомовному дипломатичному дискурсі є: звинувачення, безособове звинувачення, викриття, «всезагальна правда», осуд, погроза, наказ, образа, «згадування в негативному світлі», протиставлення, найбільш поширені з яких – тактика «згадування в негативному світлі» та звинувачення. Ці тактики реалізуються в англомовному дипломатичному дискурсі прямими асертивними мовленнєвими актами.

Ключові слова: дипломатичний дискурс, дипломатична промова, військовий конфлікт, мовленнєва тактика, стратегія дискредитації, мовленнєвий акт.

Постановка наукової проблеми та її значення. Не зважаючи на всю його важливість, дипломатичний дискурс на сьогодні не достатньо досліджений. *Актуальність* розвідки стратегічного потенціалу в дипломатичному дискурсі зумовлена: посиленням інтересом гуманітарних наук до дослідження та організації комунікативного впливу; ключовою позицією вербального компонента в реалізації комунікативного впливу в дипломатичному дискурсі та його значною залежністю від комунікативних стратегій і тактик комунікантів; а також відсутністю фундаментальних досліджень лінгвопрагматичних параметрів сучасного англомовного дипломатичного дискурсу.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Питання дискурсивних стратегій і тактик висвітлювали у своїх роботах і вітчизняні, і зарубіжні мовознавці, серед яких: І. Алексеева, А. Белова, Є. Богатирьова, Т. Волкова, Т. Голубева, Т. ван Дейк, О. Іссерс, В. Кінч, Т. Кітаєва, Г. Почепцов, І. Романченко, Е. Саїдгасанова, Г. Сарміна, Л. Славова, І. Фролова, І. Шевченко, О. Шевчук та ін.

Мета і завдання статті. Мета дослідження – визначити лінгвопрагматичні засоби реалізації стратегії дискредитації в сучасному англомовному дипломатичному дискурсі. Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань: конкретизувати поняття «дипломатичний дискурс»; висвітлити теоретичні засади стратегії дискредитації як особливого різновиду мовленнєвого впливу в дипломатичному дискурсі; виявити типи мовленнєвих актів та їх частотність, за допомогою яких реалізуються базові тактики, які сприяють втіленню стратегії дискредитації в досліджуваному дискурсі; установити особливості використання мовленнєвих тактик у текстах сучасних англомовних дипломатів з метою дискредитації; виокремити тактики, що реалізують стратегію дискредитації в досліджуваному дискурсі з урахуванням особливостей їх використання англомовними дипломатами.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. У нашому дослідженні ми скористалися методом *контент-аналізу*, що став передумовою відбору фактичного матеріалу. Посилаючись на Евандро Менезес де Карвальо, вважаємо, що в дипломатичному дискурсі (ДД) мовні засоби здатні формувати «суспільну свідомість». Слова з негативною конотацією розглядаємо як «форму соціальної влади», як інструмент, який використовують для побудови чи деструкції бачення, як саме слухач має трактувати

повідомлення [6, 93]. Назвемо ці слова індикаторами негативної тональності в промовах дипломатів. Ми послуговувалися також методом *дискурс-аналізу*, за допомогою якого визначили приховану інтенцію досліджуваних текстів і мовленнєві тактики, що реалізують у них стратегію дискредитації.

На *рис. 1* зображено діаграму, на якій бачимо, що ядром усіх текстів без винятку є поняття “Russia”, “Russian”, “Federation”. Цей факт дає підстави вважати, що об’єктом дискредитації в промовах дипломатів є Росія, адже загальна кількість згадування лише понять “Russia”, “Russian”, “Federation” у промовах становить 954 рази. Навколо згаданих понять знаходимо низку лексем із негативною конотацією. На *рис. 1* (за принципом спадання) зображено найбільш повторювані лексеми в досліджуваному дискурсі, які творять негативну тональність, сприятливу для реалізації дискредитації в мовленні дипломатів. До них ми віднесли такі індикатори: *separatist* (153), *force* (77), *military* (59), *weapon* (45), *attack* (43), *violation* (39), *fight* (32), *occupation* (27), *crisis* (26), *armed* (22), *conflict* (20), *hostage* (16), *sanction* (15), “*violence*” (11), *failed* (11), *fighter* (11), *illegal* (10), *war* (8), *aggression* (7), *tank* (6), *fuel* (5).

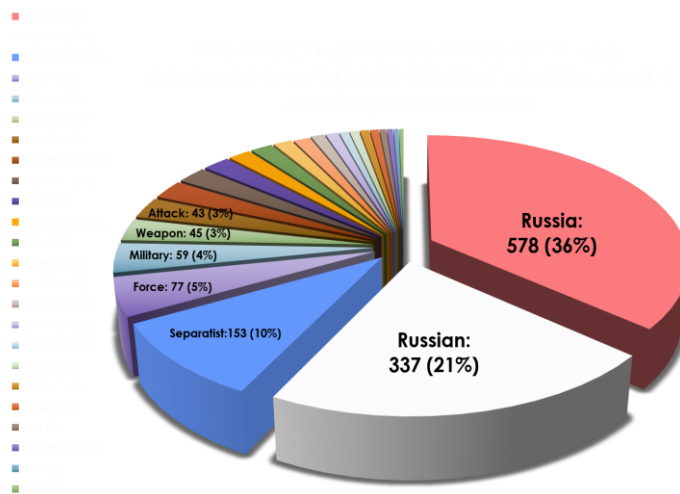

Рис. 1. Лексеми з негативною конотацією в промовах дипломатів США

Услід за В. Карасиком, дипломатичний дискурс зараховуємо до групи інституційних дискурсів [3]. Посилаючись на визначення Н. Кацшин, поняття ДД розуміємо як організацію мовних засобів для відображення комунікативних ситуацій, породжених інститутами дипломатії та міжнародної комунікації [4, 58]. У ДД у ролі адресанта виступає представник інституту дипломатії (професійні дипломати – посадові особи зовнішньополітичного відомства), залучений у процес реалізації зовнішньої політики держави, захисту її прав та інтересів за кордоном.

Мета дипломатичної комунікації – інформувати й спонукати до дії. Комунікативно-функціональна характеристика ДД – це передача і зберігання інформації, з одного боку, і вплив на одержувача інформації – з іншого, тому ДД має певну цілеспрямованість і прагматичну установку. Відтак, дипломатичну комунікацію визначаємо як пізнавальну (передає необхідну інформацію); переконуючу (формує ціннісні орієнтації та установки); експресивну (спонукає до необхідної дії); *суггестивну* (впливає на зміну мотивації, установок, поведінки та відносин); ритуальну (закріплює і підтримує конвенціональні відносини) [1, 20–23]. За класифікацією Н. Кацшин, дипломатичну промову, що знаходиться у фокусі нашого дослідження, зараховуємо також до *аргументативного* типу дискурсу [4, 59].

Услід за О. Вебер, вважаємо, що ДД притаманна інтердискурсивність. Найбільш типовим прикладом прояву інтердискурсивності є перетин ДД з політичним [1]. Приводом, який дає змогу зробити цей висновок, є широке використання в ДД засобів створення

навмисної невизначеності дипломатичної коректності та низки інших засобів. І в політичному, і в ДД виникнення смислової невизначеності викликане прагматичними чинниками, як-от: намагання уникати конфліктності в спілкуванні; звести до мінімуму можливість стороннього контролю над своїми діями; бажання уникнути відповідальності за те, що трапилось і т. д.

Стратегію дискредитації трактуємо як одну з конфронтативних дискурсивних стратегій, що є сукупністю певних зумисних мовленнєвих дій, спрямованих на підірив авторитету, іміджу чи довіри [5]. З'ясовано, що стратегія дискредитації – одна з найпотужніших конфліктних стратегій мовної поведінки дипломата, яка реалізується в дипломатичному дискурсі за допомогою таких тактик, як звинувачення, безособове звинувачення, викриття, «всезагальна правда», осуд, погроза, наказ, образа, «згадування в негативному світлі», протиставлення.

Проаналізовані приклади показали, що серед усіх віднайдених тактик, які реалізують стратегію дискредитації, найпоширенішими (порівняно з іншими) в сучасному англомовному дипломатичному дискурсі є: «згадування в негативному світлі» та звинувачення. Згідно з графіком частотності мовленнєвих тактик на *рис. 2* мовці вдаються до використання тактики «згадування в негативному світлі» у 302 мовленнєвих актах (МА), а до тактики звинувачення – у 209 МА. Отже, можемо стверджувати, що дві згадані вище тактики є основними у досліджуваному англомовному дискурсі, за допомогою яких реалізується стратегія дискредитації. На другому місці за своєю частотністю – тактики наказу, осуду, викриття (які трапляються рідше, ніж тактики «згадування в негативному світлі» та звинувачення), зокрема: у 135 МА, 78 МА, 77 МА. Отже, у досліджуваних текстах промов дипломатів за критерієм частотності вживання ми виокремили три групи тактик, що реалізують стратегію дискредитації (*рис. 2*).

Рисунок 2. Мовленнєві тактики, що реалізують стратегію дискредитації в промовах Д. Байєра, Дж. Пайєтта, С. Пауєра, В. Нуланд

Частотність вживання тактики «згадування в негативному світлі» становить 302 МА (32,5 %); звинувачення – 209 МА (22,5 %). Ці дві тактики ми віднесли до тактик із високою частотністю вживання, адже їх сумарний відсоток становить 55 %. Частотність вживання тактик групи з середньою частотністю вживання, до якої ми віднесли тактики наказу, осуду та викриття, є відповідно 14,5 %, 8,4 % та 8,3 %, що в сумі становить 31,2 %. Група тактик із низькою частотністю вживання містить такі: всезагальна правда (34 МА = 3,6 %);

протиставлення (29 МА = 3,1 %); погроза (23 МА = 2,5 %); безособове звинувачення (22 МА = 2,3 %); образа (21 МА = 2,3 %), що в сумі – 13,8 % від 100 %.

На основі отриманих результатів складено порівняльну таблицю з метою визначення найбільш використовуваних мовленнєвих актів із 930 висловлювань у промовах Деніела Байєра, Джеффри Пайєтта, Саманти Пауер, Вікторії Нуланд для здійснення комунікативних тактик, що реалізують стратегію дискредитації.

Таблиця 1

**МА, що реалізують стратегію дискредитації у промовах
Д. Байєра, Дж. Пайєтта, С. Пауер, В. Нуланд**

		Д. Байєр	Дж. Пайєтт	С. Пауер	В. Нуланд	РАЗОМ (МА)
Асертивні	Прямі	193	47	395	111	746
	Непрямі	3	0	8	2	13
Директивні	Прямі	43	1	35	6	85
	Непрямі	37	2	17	6	62
Експресивні	Прямі	0	0	1	2	3
	Непрямі	0	0	0	0	0
Комісивні	Прямі	2	0	4	0	6
	Непрямі	0	0	1	0	1
Квеситивні	Прямі	1	0	0	0	1
	Непрямі	0	1	1	11	13

Як показано на таблиці, віднайдені нами тактики в досліджуваних промовах чотирьох дипломатів реалізуються переважно асертивними МА (759), зокрема прямими асертивними МА (746 МА). На другому місці за частотністю – директивні МА (148 МА), з яких 85 МА є прямими, а 63 МА – непрямими. Зафіксовано також прямі експресивні МА; комісивні (7 МА), з яких 6 МА – прямі, а 1 МА – непрямий; квеситивні МА (13 непрямих та 1 прямий МА). Загалом, у промовах істотно переважають прямі МА (841). Відповідно, непрямих МА – 89. Отже, висловлення дипломатів мають безумовно прямий стверджувальний, тобто асертивний характер.

Розглянемо детальніше основні тактики, які реалізують стратегію дискредитації в англomовному дипломатичному дискурсі.

Тактика «згадування в негативному світлі» полягає у згадуванні об'єкта дискредитації у негативному уобразі. Висловлення, зазвичай, наповнене лексемами з негативною конотацією, як результат – нагромадження негативу, що руйнує позитивний образ адресата. Встановлено, що тактика реалізується асертивними мовленнєвими актами. Лінгвальними маркерами тактики в промовах англomовних дипломатів є: *We are alarmed by X ...; We were disturbed by X ...; We are deeply concerned about X ...; We are concerned to hear that X ...; We are deeply concerned by X ...; We reiterate our great concern over X...* Наведемо приклади:

[1] *We are deeply disturbed by reports this morning of Russian military intervention into Crimea* – прямий асертивний мовленнєвий акт. Дипломат згадує в негативному світлі РФ та висловлює «глибоке занепокоєння щодо військового російського вторгнення у Крим».

[2] *Mr. Chair, we are concerned to hear reports that Russia plans to send another convoy to Ukraine without consent of the Ukrainian government and not in line with ICRC procedures* – прямий асертивний мовленнєвий акт. Адресант, згадуючи в негативному світлі РФ, висловлює хвилювання щодо того, що повідомляють ЗМІ, зокрема: «Росія планує відіслати інший конвой в Україну».

Установлено, що **тактика звинувачення** має на меті негативну оцінку дипломатом дій і / або вчинків адресата. Якщо тактика звинувачення застосовується у присутності третіх осіб, то йдеться про дискредитацію. Тактика звинувачення відрізняється від образи тим, що не передбачає наміру принизити чи висміяти й реалізується прямими асертивними мовленнєвими актами. Лінгвальними маркерами цієї тактики в промовах англомовних дипломатів є: *It is X that ...; Most shocking is that X ...; Unfortunately, X ...; ... X, which did smth.* Наведемо приклади:

[3] *Perhaps most shocking is that Russia has doubled down on its support for rebels and provocative actions after witnessing the horrific carnage that resulted from the downing of Malaysian Airlines flight MH-17* – прямий асертивний мовленнєвий акт. Дипломат звинувачує РФ у тому, що вона «подвоїла свою підтримку повстанців і їхні провокаційні дії».

[4] *It is Russia which is fueling the fire, fueling the flames* – прямий асертивний мовленнєвий акт. Адресант звинувачує РФ у розпалюванні конфлікту, чим її дискредитує.

Тактика викриття має на меті розкрити негативні сторони об'єкта дискредитації шляхом надання фактів. Реалізується прямими асертивними МА. Лінгвальними маркерами цієї тактики у промовах американських дипломатів є: *But in fact X ...; The fact is that X ...; Yet, X ...; ... even though X ...; X do has ...; Not only..., but...; X is not only..., but also...; But we have repeatedly provided this Council with evidence of...; ... was never about... and was always about...; ... and not to..., as X has now begun to argue; It is this idea..., that...; ..., it is the reason...; This is X ...; ... but we understand its ...* та ін. Наведемо приклади:

[5] *Unfortunately, the fact is that the armed seizure of buildings in six eastern Ukrainian towns yesterday and several more today mirrors the tactics Russian forces used in the early stages of the Crimea invasion* – прямий асертивний мовленнєвий акт. Адресант робить спробу викрити РФ, натякаючи аудиторії, що «озброєне захоплення будівель у шістьох східних містах України віддзеркалює військову тактику РФ на ранніх етапах захоплення Криму».

[6] *It is this idea – that the people can use their voice to hold their leaders accountable – that is so threatening to leaders like President Putin, and the autocratic governments they lead* – прямий асертивний мовленнєвий акт. Адресант намагається сказати, що «президент Путін боїться народу», тобто робить спробу викрити слабкі сторони РФ.

Тактика наказу реалізується директивними мовленнєвими актами й полягає у нав'язуванні дипломатом певних дій адресатові шляхом використання прямих і непрямих директивів, подекуди асертивів. Лінгвальними маркерами цієї тактики у промовах англомовних дипломатів є: *We urge X to...; We call on X to ...; We expect X ...; If ..., then X should ...; We look to X ...; X must ...; It is time for X to ...; The X has an obligation to ...; X must recognize that ...; X must ...; X has to ...; X should ..., It is time to X ... to do smth.* та ін. Характерне вживання слів у наказовому способі відносно об'єкту дискредитації, як-от: *pull back, deploy, begin, withdraw, restore, return* та ін. Наведемо приклади:

[7] *Russia has to stop lying and has to stop fueling this conflict...* – приклад прямої директиви. Дипломат, використовуючи *has to*, вимагає від РФ зупинити розпалювання конфлікту в наказовій формі.

[8] *Russia must stop sending weapons and military personnel into eastern Ukraine* – пряма директива. Дипломат, послуговуючись *must*, наказує РФ зупинити постачання зброї та військової сили на Україну. Мовець дискредитує цим РФ, адже намагається представити Росію як негативну сторону, наказуючи їй. Дипломатія покликана закликати, а коли дипломат наказує, використовуючи при цьому прямі директиви, він автоматично грає у гру «свої та чужі», що, іншими словами, є дискредитацією.

Тактика осуду реалізує інтенцію дипломата висловити адресату негативну оцінку щодо тієї чи тієї його дії/бездіяльності або третьої особи; критикувати її діяльність на основі прямих асертивів. До лінгвальних маркерів цієї тактики належать: *We condemn X ...; We condemn that X ...; We are disappointed that...; Such actions...; ... is unacceptable; This is deplorable and unacceptable; Despite ...; Instead of ..., X could...; X ..., instead of ...; But ..., if X ...; But X ...,*

rather than ...; X was the lone ... to ...; ... the lone ... out of ...; What X has done is wrong; If ..., why doesn't ..., instead of ...; It is bitterly ironic that ...; It is ironic that ... та ін. Наведемо приклади:

[9] *President Obama has made very clear that we condemn in strongest terms the violations on Ukraine's sovereignty and territorial integrity by forces from the Russian Federation* – прямий асертивний мовленнєвий акт. Дипломат засуджує від імені президента США дії РФ, дискредитуючи її.

[10] *Yet rather than withdrawing its military forces from Ukraine and rather than cutting off its support for separatists, Russia is instead surging more forces and more equipment across the border* – прямий асертивний мовленнєвий акт. Мовець засуджує дії РФ, адже «замість того, щоб відкликати свої війська, РФ надсилає більше військової сили до кордону з Україною».

Тактика образи має на меті «зачепити» імідж об'єкта дискредитації. Вона містить відтінок особистого ставлення дипломата до адресата й полягає у згадуванні об'єкта дискредитації, його вчинків у зневажливому тоні, висміюючи або іронізуючи. Цей хід передбачає безпосередню негативну характеристику об'єкта дискредитації чи негативну його оцінку. Реалізується за допомогою лексичних засобів із негативною семантикою у прямих асертивних мовленнєвих актах. Мовними маркерами цієї тактики у промовах американських дипломатів є: *It is ironic that ...; It is more than ironic ...; Bitterly ironic ...* і т. п. Зафіксовано вживання дипломатами фраз, словосполучень чи речень, що мають образливий характер, зневажливе забарвлення, завдання яких – висміяти чи ж принизити об'єкт дискредитації (X), а також фраз, що містять іронію: *“the parallel reality in which the X is apparently living”; “X has decided, it seems, to rewrite its borders, but it cannot rewrite the facts”; “so many of the assertions made this afternoon by the X are without basis in reality”; “X's ridiculous and false statement purporting Western intervention”; “Russian tale”* та ін. Наведемо приклади:

[11] *It is more than ironic that today Moscow asserts that both the interim government and the May 25th elections are illegitimate.*

[12] *It is bitterly ironic that the Russian government – which views international support for NGOs that promote human rights as an unacceptable threat to its security – it is ironic that that same government has no qualms bankrolling, training, and arming separatist movements in multiple neighboring countries, and sending its soldiers across Russia's borders to fight alongside those same fighters.*

Обидва приклади є прямими асертивними мовленнєвими актами. Адресант говорить про об'єкт дискредитації у зневажливому тоні, вживаючи при цьому лінгвальні маркери тактики образи.

Тактика погрози має на меті керувати діяльністю адресата, що призводить до зміцнення статусу мовця. Мовець інформує про свої майбутні дії, які потенційно матимуть негативні для партнера наслідки. Ця тактика належить до таких, які обмежують волю адресата, визначаючи та обмежуючи його майбутні дії. Реалізується переважно асертивними та комісивними мовленнєвими актами. Характерна побудова висловлення з *if* («Якщо..., то...»): *If ..., then ...* та ін. Наприклад:

[13] *...if Russia continues to disregard the sovereignty and territorial integrity of Ukraine; and if Russia continues to violate the rules upon which international peace and security rest – then the United States will continue to raise the costs on Russia.*

[14] *We are ready to impose more costs – including targeted sector-specific sanctions very soon if Russia does not decisively change course and break its ties with separatists.*

Обидва приклади – прямі асертивні мовленнєві акти. Адресант говорить про об'єкт дискредитації у зневажливому тоні, вживаючи при цьому лінгвальні маркери тактики образи.

Тактика «всезагальної правди» реалізує інтенцію дипломата подати об'єкт дискредитації або інформацію про нього так, наче всі про це вже знають. Реалізується прямими асертивними мовленнєвими актами. Мовні маркери цієї тактики у промовах американських дипломатів є такими: *It is evident that X ...; Furthermore, we note that X ...; It is*

clear that X ...; We are aware that X ...; We are confident that X ...; We know of X ...; We know that X ...; Nothing (we have seen) suggests any reason to doubt that X ...; It's important not to lose the fact that X ...; Let us be clear that X ...; There is a substantial evidence of ...; Anyone knows that X ...; We have heard that X ...; We have seen... ; ...as we've heard; ... as members know – and as, increasingly, all the world can see; The truth here is that...; When it comes to seeing the truth about...; There is no mystery as to why X... та ін. Наприклад:

[15] Furthermore, it is evident that heavily armed and organized fighters from Russia, particularly from the regions of Chechnya and North Ossetia, are playing an overt role in the violence.

[16] And America is clear-eyed when it comes to seeing the truth about Russia's destabilizing actions in your country.

Обидва приклади є прямими асертивними мовленнєвими актами. Вживаючи лінгвальні маркери тактики «всезагальної правди», дипломат подає негативну інформацію про дії РФ як давно загальновідому й загальнодоступну.

Тактика безособового звинувачення налаштована на висунення звинувачень щодо об'єкта дискредитації, проте дипломат при цьому не називає його імені. Реалізується прямими асертивними мовленнєвими актами. Тактика містить звинувачення без зазначення особи «X» й не має спеціальних мовних маркерів. Наприклад:

[17] And together we are working to neutralize two other poisons that, if left unchecked, will corrode our resolve from the inside: the scourge of corruption in our societies and our economies, and a new and vile foreign-financed propaganda campaign on our airwaves and in our public spaces.

[18] For diplomats, it is very dangerous to get into the business of drawing red lines in one place or another, because then the aggressor just takes another chunk of the map...

Обидва приклади – прямі асертивні мовленнєві акти. Адресант звинувачує РФ, не називаючи її.

Тактика протиставлення реалізується прямими асертивними МА й націлена на зіставлення двох сторін, одну з яких дипломат схвалює, а іншу – засуджує. Лінгвальними маркерами цієї тактики у промовах англomовних дипломатів є: *In direct contrast to ..., X ...; By contrast, X ...; In stark contrast to ..., X ...; On the one side ..., on the other side X ...; In return for, X ...; Unlike X, ...; ..., contrary to X; While X ...; Compare... with the...; In these contrasts...; ... smth versus smth; The contrast between ...; ...contrary to... і т. п. Наведемо приклади:*

[19] The contrast between the actions of the Ukrainian government and those of the Russian troops could not be starker...

[20] Ukraine has over and over again committed and re-committed itself to direct dialogue with Moscow, and yet, in return for Ukraine's reasonableness, Russia has destabilized, threatened, and terrorized.

Обидва приклади є прямими асертивними мовленнєвими актами. Дипломат порівнює дії Росії з діями України, говорячи про РФ як про негативну сторону.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Отже, дипломатичний дискурс – це організація мовних засобів для відображення комунікативних ситуацій, породжених інститутами дипломатії та міжнародної комунікації, якій властивий елемент маніпуляції – впливу на свідомість адресата, та якій притаманна асертивність. Дипломатична комунікація – це маніпулятивний діалог (монолог), який містить приховане керування співрозмовником (аудиторією). Стратегія дискредитації – одна з конфронтативних дискурсивних стратегій мовної поведінки дипломатів, що є сукупністю певних зумисних мовленнєвих дій, спрямованих на підірив авторитету, іміджу чи довіри.

Найпоширенішими тактиками реалізації стратегії дискредитації в англomовному дипломатичному дискурсі є: звинувачення, безособове звинувачення, викриття, «всезагальна правда», осуд, погроза, наказ, образа, «згадування в негативному світлі», протиставлення.

Найбільш поширені тактики – «згадування в негативному світлі» та звинувачення. Вони реалізуються в англійському дипломатичному дискурсі прямими асертивними МА.

Перспективи подальшого дослідження вбачаємо у вивченні інших стратегій мовця в дипломатичному дискурсі та способів їх реалізації.

Джерела та література

1. Вебер Е. А. Опыт лингвистического исследования когнитивного диссонанса в английском дипломатическом дискурсе : автореф. дис. ... канд. фил. наук : 10.02.04 / Елена Александровна Вебер ; Иркут. гос. лингв. ун-т. – Иркутск : [б. и], 2004. – 20 с.
2. Володина Л. В. Деловое общение и основы теории коммуникации : учеб.-метод. пособие / Л. В. Володина, О. К. Карпухина. – СПб. : Санкт-Петербург. гос. ун-т телекоммуникаций, 2002. – 56 с.
3. Карасик В. И. О типах дискурса / В. И. Карасик // Языковая личность: институциональный и персональный дискурс : сб. науч. тр. – Волгоград : Перемена, 2000. – С. 5–20.
4. Кащишин Н. Є. Генеза та функціонування терміносистеми англійського дипломатичного дискурсу : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Наталія Євгенівна Кащишин ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л. : [б. в.], 2013. – 20 с.
5. Судус Ю. В. Лінгвопрагматичні засоби реалізації стратегії дискредитації в американському дипломатичному мовленні (на матеріалі промов Дж. Р. Пайетта) / Ю. В. Судус // Вісник Львів. у-ту. Сер. «Філологічні науки». – 2016. – № 23. – С. 47–56.
6. De Carvalho E. M. Semiotics of International Law: Trade and Translation / Evandro Menezes de Carvalho. – Netherlands : Springer, 2011. – Vol. 91. – P. 220.

References

1. Veber, Elena. 2004. "Opyt Linhvysticheskogo Issledovaniia Kognitivnogo Dissonansa v Anhliiskom Diplomaticheskome Diskurse". PhD diss., Irkutskii Gosudarstvennyi Lingvisticheskii Universitet.
2. Volodina, Larisa, and Karpukhina O. 2002. *Delovoiye Obshcheniye i Osnovy Teorii Kommunikatsyi*. Sankt Peterburg.
3. Karasik, Vladimir. 2000. "O Tipakh Diskursa". *Yazykovaia Lichnost: Institutsyonalnyi i Personalnyi Diskurs*, 5–20. Volgograd: Peremena.
4. Kashchyshyn, Nataliia. 2013. "Henezha ta Funktsionuvannia Terminosystemy Anhlovnoho Dyplomatychnoho Diskursu". PhD diss., Lvivskiy Natsionalnyi Universytet Imeni I. Franka.
5. Sudus, Yuliia. 2016. "Linhvoprahmatychni Zasoby Realizatsii Stratehii Dyskredytatsii v Amerykanskomu Dyplomatychnomu Movlenni (na Materiali Promov J. R. Paietta)". *Visnyk Lvivskoho Universitetu. Seriya: Filolohichni Nauky*, 23: 47–56.
6. De Carvalho, Evandro Menezes. 2011. *Semiotics of International Law: Trade and Translation*, 91: 220. Netherlands: Springer.

Судус Юлия. Речевые средства реализации стратегии дискредитации в англоязычном дипломатическом дискурсе. Посвящено исследованию стратегии дискредитации, которая является лингвопрагматической характеристикой современного англоязычного дипломатического дискурса, а также речевым тактикам, которые способствуют ее реализации в дискурсе дипломатов США. Проанализировано 97 текстов речей относительно конфликта на востоке Украины за период с 2013 по 2015 гг., принадлежащих современным англоязычным дипломатам, в частности: Дэниэлу Байеру, Виктории Нуланд, Саманте Пауэр, Джеффри Пайетту. Общий объем исследованных текстов составил более 110 000 слов, относящихся к военному конфликту на востоке Украины. Наиболее распространенными тактиками реализации стратегии дискредитации в англоязычном дипломатическом дискурсе являются: обвинения, безличное обвинение, разоблачение, «всеобщая правда», осуждение, угроза приказ, обида, «упоминание в негативном свете» и противопоставление, наиболее распространенными из которых являются тактика «упоминание в негативном свете» и обвинения. Эти тактики реализуются в англоязычном дипломатическом дискурсе прямыми асертивными речевыми актами.

Ключевые слова: дипломатический дискурс, дипломатическая речь, военный конфликт, речевая тактика, стратегия дискредитации, речевой акт.

Sudus Yuliia. Verbal Means that Implement Discrediting Strategy in the English Diplomatic Discourse. The article is devoted the discretiting strategy, which is the lingvopragmatic characteristic of modern English diplomatic discourse, and to verbal tactics that contribute to its implementation in the discourse of US diplomats. The purpose of the study is to establish the lingvopragmatic means of the discretiting strategy implementation in the contemporary English-speaking diplomatic discourse. The 97 texts of public speeches have been analyzed devoted to the conflict in the eastern Ukraine for the period 2013–2015, which belong to a modern English-speaking diplomats, in particular to Daniel Baer, Victoria Nuland, Samantha Power and Geoffrey Pyatt. The total volume of the studied texts is more than 110 000 words.

It has been found, that the most common tactics of realization of discrediting strategy in the English diplomatic discourse are: accusation, impersonal accusation, exposure, “universal truth”, condemnation, threat, order, offense, “mentioning in a negative light”, and the opposition, the most widely used of which are tactics “mentioning in a negative light” and accusation. These tactics are implemented in the English diplomatic discourse with the help of direct assertive speech acts.

Key words: diplomatic discourse, diplomatic speech, military conflict, verbal tactics, speech tactics, speech strategy, discrediting strategy, speech act.

УДК 811.14'06'373.612.2

Олена Тищенко

МОРФОЛОГІЧНА ТА СТРУКТУРНО-СИНТАКСИЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ МЕТАФОР У ЗАГОЛОВКАХ ГРЕЦЬКИХ ГАЗЕТНИХ ПУБЛІКАЦІЙ

Розглянуто вживання метафори в заголовках грецьких газетних публікацій. Важливо розрізняти переносне значення та переносне вживання слова. Метафора в мові – виразник переносного вживання слова. Наведено трактування поняття метафори в логіко-філософському, логіко-психологічному, психологічному, лінгвістичному, когнітивному аспектах. Розглянуто метафору в межах комунікативної лінгвістики. Метафори класифіковано на основі морфологічного та синтаксичного принципів. За морфологічним принципом метафори у проаналізованій вибірці виражено іменниками, прикметниками та дієсловами. Вони мають емоційно-оцінне забарвлення та в межах рекламної функції заголовків привертають увагу читачів та переконують їх перейти до прочитання. З синтаксичного погляду метафори в заголовках грецьких газетних публікацій можуть бути виражені словом, словосполученням або реченням. Найчастіше вживаються метафори, виражені словом.

Ключові слова: метафора, переносне значення, переносне вживання, заголовок, грецькі газетні публікації.

Постановка наукової проблеми та її значення. Дослідження метафор у мові газет досить поширене явище, оскільки автори публікацій часто вдаються до метафор під час опису певних явищ та подій або характеристики певних осіб. Крім того, метафори нерідко вживаються і в заголовках публікацій, оскільки завдяки їм можна заінтригувати читача та підштовхнути його до прочитання. Проте в елліністиці комплексні дослідження, присвячені цій проблемі, не є вичерпними.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Теорію метафори досліджено у працях Н. Аругюнової, М. Блека, А. Вежбицької, М. Джонсона, Д. Лакоффа, Дж. Серля тощо. Вивченню вживання метафор у різних типах дискурсу присвячено студії Х. Дацишин, Л. Приблуди, Г. Строганової та інших. Специфіку заголовків грецьких газет розглянуто у роботах С. Хатзисаввідиса.

Мета і завдання статті. Метою статті – класифікувати метафори, що вживаються у грецьких газетних публікаціях, за граматичним принципом. Для реалізації мети дослідження необхідно виконати такі завдання: 1) з'ясувати відмінність між переносним значенням і переносним вживанням слів; 2) структурувати метафори заголовків грецьких газетних публікацій на основі їхньої частиномовної належності; 3) визначити основні структурні типи метафор, що вживаються у заголовках грецьких газетних публікацій, на основі синтаксису.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Для розуміння поняття метафори необхідно з'ясувати відношення між значеннями слова. Основоположними для нашого дослідження є твердження мовознавця І. Олійника. Дослідник виокремлює пряме й переносне значення слова. Пряме номінативне значення слова здебільшого первинне і безпосередньо вказує на співвідношення слова з явищами об'єктивної дійсності. Воно становить сутність лексичного, реального змісту слова. Поряд із прямим